

Uchwała Nr XXI/445/2015
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 29 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz.1515) oraz art. 12 pkt 11 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445) oraz art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)

Rada Miasta Rzeszowa uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

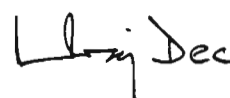
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Rzeszowa.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Rzeszowa

Andrzej Dec

UZASADNIENIE

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie określa zadania własne gminy wynikające z art. 6 ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

Program ma charakter długofalowy, a jego nadrzędnym celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i skuteczna pomoc dla osób dotkniętych przemocą oraz działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 stanowi kontynuację działań podejmowanych w latach poprzednich i jest spójny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016-2020**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. PODSTAWY PRAWNE	4
II. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE	4
2.1 Definicja i charakterystyka zjawiska przemocy	4
2.2 Przemoc z perspektywy prawnej	6
2.3 Skutki doświadczania przemocy w rodzinie	8
2.4 Interdyscyplinarność działań związanych z przemocą w rodzinie.....	8
III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE	9
3.1 Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta Rzeszowa.	9
3.2 Zasoby instytucjonalne.....	12
3.3 Lokalna analiza, dotycząca czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.....	14
3.4 Potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	16
IV. BENEFICJENCI PROGRAMU	17
V. REALIZATORZY PROGRAMU	18
VI. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI	18
VII. CELE MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	19
VIII. ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W ZAKRESIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, EDUKACYJNYCH, POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ W SYTUACJI PRZEMOCY W RODZINIE	20
IX. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	30
X. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU	30

WSTĘP

Opracowanie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie to zadanie wynikające z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program jest spójny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, oraz Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 oraz Ramowym Programem Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie uchwalonymi przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 22 kwietnia 2014 r.

Celem wiodącym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, skuteczna pomoc skierowana dla osób dotkniętych przemocą i działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Program określa szczegółowe zadania związane z profilaktyką, terapią i rehabilitacją osób dotkniętych przemocą oraz zadania związane z budowaniem i rozwojem lokalnej współpracy instytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Ponadto Program określa zadania ukierunkowane na kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców miasta Rzeszowa w zakresie przemocy w rodzinie.

Podczas prac nad Programem zidentyfikowano potrzeby i zasoby, słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Rzeszowie. Lokalna analiza dotycząca czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pozwoliła na wyznaczenie celów i zadań Programu adekwatnych do potrzeb mieszkańców miasta Rzeszowa.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma charakter długofalowy, działania do realizacji wyznaczone są na lata 2016-2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie mogą ulegać zmianom wynikającym z wniosków uzyskanych na podstawie corocznego monitoringu realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

I. PODSTAWY PRAWNE

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został utworzony w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) .
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. (M.P. z 2014 r. poz. 445).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163).
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515).
6. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445).

II. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

2.1 Definicja i charakterystyka zjawiska przemocy

Przemoc w rodzinie w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to: *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Wg przywołanej wyżej ustawy, osobami najbliższymi są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, jak również osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się specyficznymi cechami, t.j.:

- 1) **Intencjonalność** – jest zamierzonym postępowaniem, ukierunkowanym na osobę krzywdzoną, mającym na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.

- 2) **Nierównowaga sił** – osoba stosująca przemoc, wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę, opiera się na władzy i kontroli.
- 3) **Wynika z działania człowieka** – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego bądź kilku członków rodziny przeciwko pozostałym.
- 4) **Narusza prawa i dobra osobiste** – osoba stosująca przemoc, korzystając z przewagi siły fizycznej, ogranicza podstawowe potrzeby niezbędne do prawidłowego funkcjonowania osoby krzywdzonej oraz narusza podstawowe prawa osoby krzywdzonej.
- 5) **Powoduje cierpienie i ból** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby krzywdzonej na poważne szkody fizyczne, emocjonalne, doświadczanie bólu i cierpienia.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- 1) **Przemoc fizyczna** – osoba stosująca przemoc podejmuje działania naruszające zdrowie, bezpieczeństwo i nietykalność fizyczną ofiary.
- 2) **Przemoc psychiczna** – to krzywdzenie emocjonalne osoby dotkniętej przemocą. Przejawia się głównie poprzez działania zmierzające do naruszenia godności osobistej osoby krzywdzonej w sferze psychicznej i emocjonalnej.
- 3) **Przemoc seksualna** – to zmuszenie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, bez pytania o jej zgodę, jak również w sytuacji, gdy obawia się ona odmówić sprawcy, jak również inne działania przekraczające sferę granic seksualnych.

W przypadku dzieci częściej używa się określenia dziecko wykorzystywane seksualnie. Oznacza to osobę małoletnią w wieku bezwzględnej ochrony (polskie prawo w Ustawie Kodeks Karny określa tak wiek poniżej 15 lat), którą osoba dojrzała seksualnie naraża na jakąkolwiek aktywność natury seksualnej. Intencją tych działań jest seksualne zaspokojenie osoby dorosłej. Oznacza to, że każdy kontakt o charakterze seksualnym osoby dorosłej z osobą poniżej 15 roku życia jest wykorzystaniem seksualnym, nawet, jeśli dziecko wyraziło zgodę na kontakt seksualny.

- 4) **Przemoc ekonomiczna** – działanie mające na celu doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego osoby doświadczającej przemocy od osoby, która ją stosuje. Przemoc ekonomiczna to m.in. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych członków rodziny, w tym niewywiązywanie się z obowiązków alimentacyjnych, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów bądź pożyczek wbrew woli osoby krzywdzonej.
- 5) **Zaniedbanie** – zjawisko społeczne, które odnosi się w szczególności do relacji dziecko - rodzic. Charakteryzuje je niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych

i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej, a także uniemożliwianie dziecku prawidłowego rozwoju zdrowotnego, społecznego, intelektualnego i emocjonalnego. Zjawisko to może także obejmować relacje z innymi osobami zależnymi, np. niepełnosprawnymi, starszymi i ubezwłasnowolnionymi.

2.2 Przemoc z perspektywy prawnej

Zapisy Kodeksu Karnego określające przestępstwa dotyczące przemocy w rodzinie:

- 1) znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - art. 207 k.k. (ścigane z urzędu);
- 2) uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób - art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- 3) pozbawienie człowieka wolności - art. 189 k.k. (ścigane z urzędu);
- 4) groźenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona - art. 190 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 5) wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie - art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- 6) stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu - art. 191 k.k. (ścigane z urzędu);
- 7) utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody - art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- 8) doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem lub do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności - art. 197 k.k. (ścigane z urzędu);
- 9) spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: utraty wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź spowodowanie innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej

choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała - art. 156 k.k. (ścigane z urzędu);

- 10) spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa - art. 157 § 1 i 2 k.k. (ścigane z urzędu);
- 11) uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) - art. 209 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego);
- 12) kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej - art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 13) niszczenie, uszkodzanie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku - art. 288 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 14) porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - art. 210 k.k. (ścigane z urzędu);
- 15) uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru - art. 211 k.k. (ścigane z urzędu);
- 16) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania - art. 200 k.k. (ścigane z urzędu);
- 17) rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju - art. 208 k.k. (ścigane z urzędu);
- 18) narażenie na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz uchylanie się od obowiązku opieki nad osobą narażoną na ww. niebezpieczeństwo - art. 160 k.k. (ścigane z urzędu).

2.3 Skutki doświadczania przemocy w rodzinie

Doświadczanie przemocy w rodzinie niesie ze sobą wiele skutków dla osób krzywdzonych i świadków przemocy. Najbardziej poważną konsekwencją doświadczania przemocy jest ryzyko utraty życia i zdrowia. Osoby krzywdzone mogą doznać urazów fizycznych, i trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być również zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, długotrwałe konsekwencje w postaci złożonego zespołu stresu pourazowego, trwałych zmian w osobowości osób krzywdzonych.

Na uwagę zasługuje fakt, że dzieci, które doświadczają przemocy lub będąc świadkami przemocy w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonych podstawowych potrzeb psychologicznych oraz bezpiecznego środowiska do prawidłowego rozwoju emocjonalnego, intelektualnego i fizycznego. To sprawia, że często występują u nich między innymi: zaburzenia emocjonalne, depresje, zaburzenia zachowania. Również dorośli, którzy jako dzieci doświadczali przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem psychicznym i pełnieniu ról społecznych.

2.4 Interdyscyplinarność działań związanych z przemocą w rodzinie

Przemoc dotyka wielu aspektów funkcjonowania osoby krzywdzonej, a warunkiem skutecznej pomocy jest interdyscyplinarność działań zmierzających do jej zatrzymania. Instytucje powołane prawem do przeciwdziałania przemocy w rodzinie to:

- a) Policja;
- b) Prokuratura;
- c) Sąd;
- d) Pomoc społeczna;
- e) Ochrona zdrowia;
- f) Oświata;
- g) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- h) Organizacje pozarządowe.

Działania określone w Programie mają na celu usprawnienie współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także zakładają szkolenia specjalistów, tak by podnosić skuteczność realizowanych przez nich zadań w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą.

III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

3.1 Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta Rzeszowa.

Z danych diagnostycznych wynikających z ogólnopolskich badań dotyczących diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie z 2014 roku, zleconych przez MPiPS wynika, że przemocy doświadcza 2,5% Polaków, z czego 56,3% doświadczało przemocy psychicznej, 24,3% przemocy fizycznej, 18,3% przemocy ekonomicznej, a 1,1% doświadczało przemocy seksualnej. Odnosząc wyniki badań do liczby ludności Miasta Rzeszowa z dnia 14 sierpnia 2015 roku, równej 186 392 mieszkańców, można wnioskować, że przemocy w rodzinie doświadcza ponad 4,5 tysiąca osób, z czego: ponad 2,5 tysiąca osób doświadcza przemocy psychicznej, ponad tysiąc osób doświadcza przemocy fizycznej, około 850 osób przemocy ekonomicznej, a ponad 50 osób przemocy seksualnej. Zestawiając te dane do liczby interwencji i zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie na terenie Miasta Rzeszowa, przedstawionych poniżej, można wnioskować, że istnieje bardzo duży odsetek przemocy ukrytej.

Liczba interwencji domowych w Rzeszowie wg danych Komendy Miejskiej Policji wygląda następująco:

- w 2013 roku dokonano 2201 interwencji;
- w 2014 roku dokonano 2094 interwencji;
- w pierwszej połowie 2015 roku dokonano 881 interwencji.

Według danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Rzeszowie, kuratelą Sądową w związku z wyrokiem za stosowanie przemocy w rodzinie objętych zostało:

- w 2013 roku 30 osób z artykułu 207 kk, z czego 5 osób objętych zostało obowiązkiem uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz 3 osoby z artykułu 160 kk.;
- w 2014 roku 29 osób z artykułu 207 kk, z czego 11 osób objętych zostało obowiązkiem uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz 3 osoby z artykułu 160 kk.;
- w 2015 roku (do końca września) 56 osób z artykułu 207 kk, z czego 30 osób objętych zostało obowiązkiem uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz 14 osób z artykułu 160 kk, w tym wobec 4 osób orzeczono obowiązek uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Ponadto na koniec 2013 roku Sąd Rejonowy w Rzeszowie prowadził 276 nadzorów nad sprawowaniem władzy rodzicielskiej z uwagi na niewydolność wychowawczą rodziców, na koniec 2014 roku takich nadzorów było 269, natomiast na koniec września 2015 roku 330.

W ramach działalności SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień udzielono następujących form pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie:

- w 2013 roku 456 świadczeń psychoterapii indywidualnej i 107 świadczeń psychoterapii grupowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, przeprowadzono także 30 diagnoz i psychoterapii dzieci wykorzystywanych seksualnie;
- w 2014 roku 586 świadczeń psychoterapii indywidualnej i 104 świadczenia psychoterapii grupowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, przeprowadzono także 48 diagnoz i psychoterapii dzieci wykorzystywanych seksualnie;
- w pierwszej połowie 2015 roku 503 świadczenia psychoterapii indywidualnej i 78 świadczeń psychoterapii grupowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, przeprowadzono także 29 diagnoz i psychoterapii dzieci wykorzystywanych seksualnie.

W ramach działań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie zrealizowano następujące działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie:

- w 2013 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 1049 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 48 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 25 osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- w 2014 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 1045 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 43 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 19 osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- w pierwszej połowie 2015 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 544 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 26 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 9 osób doświadczających przemocy w rodzinie.

W 2011 roku Prezydent Miasta Rzeszowa powołał Miejski Zespół Interdyscyplinarny w ramach, którego działało 43 przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Od października 2015 roku skład MZI liczy 37 członków.

W 2013 roku odbyło się 11 spotkań Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy w 304 rodzinach na podstawie zgłoszeń „Niebieskich Kart” (w tym zgłoszenia „Niebieskie Karty” w 193 przypadkach pochodziły z Policji, w 91 z MOPS, w 5 z MKRPA, w 14 z jednostek oświaty

i w 1 z jednostek ochrony zdrowia). Powołano 246 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2014 roku odbyło się 11 spotkań MZI, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy w 307 rodzinach na podstawie 328 zgłoszeń „Niebieskich Kart” (w tym zgłoszenia „Niebieskie Karty” w 221 przypadkach pochodziły z Policji, w 88 z MOPS, w 7 z MKRPA, w 7 z jednostek oświaty i w 5 z jednostek ochrony zdrowia). Powołano 295 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W pierwszej połowie 2015 roku odbyło się 6 spotkań MZI, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy w 139 rodzinach na podstawie 140 zgłoszeń „Niebieskich Kart” (w tym zgłoszenia „Niebieskie Karty” w 89 przypadkach pochodziły z Policji, w 34 z MOPS, w 1 z MKRPA, w 10 z jednostek oświaty i w 2 z jednostek ochrony zdrowia). Powołano 138 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W latach 2014 – 2015 MOPS realizował program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w 4 edycjach prowadzonych w Rzeszowie dla sprawców przemocy przebywających na wolności. W pierwszej edycji kwalifikowano 23 osoby, z czego 11 osób brało udział w programie, w trakcie którego 6 osób zrezygnowało. W drugiej edycji kwalifikowano 23 osoby, z czego 13 osób brało udział w programie, w trakcie którego 3 osoby zrezygnowało z programu. W trzeciej edycji kwalifikowano 26 osób, z czego 14 osób brało udział w programie, w trakcie którego 1 osoba zrezygnowała z programu. Czwarta edycja programu rozpoczęła się w drugiej połowie 2015 roku i zakończy się końcem roku.

3.2 Zasoby instytucjonalne

Na terenie Rzeszowa działają instytucje zajmujące się bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Jagiellońska 26

- 1) Schronienie dla ofiar przemocy w rodzinie – Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej ul. Skubisza 4.
- 2) Pomoc psychologiczna i prawna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- 3) Programy korekcyjno–edukacyjne dla sprawców przemocy.
- 4) Obsługa administracyjna Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 5) Działalność informacyjna z zakresu przemocy w rodzinie.
- 6) Zespół Pracowników Socjalnych do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie, ul. Kochanowskiego 17

- 1) Profilaktyka przemocy w rodzinie.
- 2) Diagnoza i psychoterapia indywidualna i grupowa osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- 3) Rehabilitacja psychologiczna (pogłębiona psychoterapia dla osób po traumie przemocy domowej) osób po doświadczeniu przemocy w rodzinie.
- 4) Rozwój seksualności dziecka, profilaktyka przemocy seksualnej, zajęcia warsztatowe dla nauczycieli i rodziców.
- 5) Diagnoza, wsparcie psychologiczne i psychoterapia dziecka wykorzystywanego seksualnie oraz jego rodziny.
- 6) Prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej w zakresie przemocy w rodzinie.
- 7) Prowadzenie działań psychoedukacyjnych i szkoleń dla rodziców, pedagogów, psychologów szkolnych, policji, służb społecznych i sądowych w zakresie przemocy w rodzinie.
- 8) Profilaktyka przemocy w grupie rówieśniczej, zajęcia dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- 9) Obsługa Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie przyjmowania zgłoszeń i przeprowadzania rozmów motywujących w sprawach o leczenie odwykowe, a także wczesna diagnoza problemów przemocy w rodzinie i motywowanie do psychoterapii osoby doświadczającej przemocy w rodzinie.

Komenda Miejska Policji w Rzeszowie, ul. Jagiellońska 13

- 1) Komisariat Policji I, ul. Rejtana 34.
- 2) Komisariat Policji II ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 14.
- 3) Komisariat Policji Rzeszów Śródmieście, ul. Jagiellońska 13 (rewir dzielnicowych KPRŚ Plac Dworcowy 3).

Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie:

- 1) Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie, ul. Lisa Kuli 20.
- 2) Prokuratura Rejonowa dla Miasta Rzeszów, ul. Hetmańska 43 a.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie

- 1) Sąd Rodzinny i Nieletnich, Rzeszów, ul. Kustronia 4.
- 2) Sąd Rejonowy - Wydział II Karny, Rzeszów, ul. Kustronia 4.
- 3) Sąd Okręgowy – Wydział II Karny, Rzeszów, Plac Śreniawitów 3.

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie, ul. Kochanowskiego 17

- 1) Przyjmowanie wniosków na leczenie osób uzależnionych od alkoholu, będących sprawcami przemocy.
- 2) Wczesne rozpoznawanie przemocy w rodzinie i realizacja procedury „Niebieska Karta”.

Organizacje pozarządowe zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

- 1) Działalność edukacyjna/informacyjna.
- 2) Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób krzywdzonych.
- 3) Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin krzywdzonych i świadków przemocy.
- 4) Prowadzenie punktów dla osób pokrzywdzonych przestępstwem.

Placówki oświatowe

- 1) Wczesne rozpoznawanie przemocy w rodzinie wobec dzieci.
- 2) Działalność edukacyjna i profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 3) Wczesna interwencja w sytuacji przemocy w rodzinie.

Placówki służby zdrowia

- 1) Pomoc medyczna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- 2) Diagnoza osób doświadczających przemocy.
- 3) Motywowanie do korzystania z profesjonalnej pomocy psychologicznej.
- 4) Wydawanie zaświadczeń lekarskich w sytuacji przemocy fizycznej.

3.3 Lokalna analiza, dotycząca czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie
1. Czynniki związane z obowiązującymi przepisami krajowymi i lokalnymi	
<ol style="list-style-type: none"> 1) Wprowadzenie interdyscyplinarności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta”. 2) Dobre rozwiązania prawne dotyczące m.in. możliwości odseparowania osób stosujących przemoc od osób doświadczających przemocy. 3) Przyjęty do realizacji Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 4) Możliwość złożenia zawiadomienia o ściganiu sprawcy przemocy z art. 207. 5) Programy samorządowe dotyczące przemocy w rodzinie adekwatne do lokalnych potrzeb. 6) Kierowanie sprawców przemocy do udziału w zajęciach korekcyjno - edukacyjnych. 7) Obowiązek zakładania „Niebieskiej Karty” bez zgody osoby krzywdzonej. 8) Ratyfikowanie Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. 9) Możliwość zakładania „Niebieskich Kart” przez Członka Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach realizacji procedury zobowiązania osób zgłoszonych do leczenia odwykowego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Przewlekłość postępowań w zakresie stosowania i orzekania: <ol style="list-style-type: none"> a) zakazu zbliżania się do ofiary; b) dozoru i nadzoru kuratora; c) nakazu opuszczenia lokalu przez osobę stosującą przemoc. 2) Występujące sytuacje umarzania postępowań karnych dotyczących przemocy w rodzinie. Mała liczba wyroków skazujących osoby stosujące przemoc. 3) Wykorzystywanie procedury „Niebieskiej Karty” w konfliktach okołorozwodowych. 4) Wydłużone terminy oczekiwań na przymusowe leczenie odwykowe lub psychiatryczne. 5) Brak informacji zwrotnej z Sądu o etapie prowadzonych postępowań w sprawach rodzinnych. 6) Brak rozwiązań prawnych umożliwiających podjęcie skutecznych działań, w przypadku braku współpracy osoby stosującej przemoc z instytucjami interwencyjnymi. 7) Różnorodność interpretacji przepisów przez instytucje pomocowe wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. 8) Brak unormowania prawnego co do zasad współpracy pomiędzy ościennymi gminami w zakresie przeciwdziałania przemocy. 9) Ograniczony czas pobytu osoby doświadczającej przemocy w rodzinie w pokoju interwencyjnym MOPS.

2. Czynniki związane z działalnością instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

<ol style="list-style-type: none"> 1) Współpraca interdyscyplinarna instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2) Rozwój infrastruktury instytucji rządowych, samorządowych i pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą. 3) Dostępność do służb MOPS, Policji, służby zdrowia i innych służb. 4) Dostępność do poradnictwa psychologicznego, prawnego oraz możliwość skorzystania ze schronienia. 5) Rozpowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. 6) Zwiększenie możliwości pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 7) Możliwość całodobowej interwencji ze strony Policji. 8) Wprowadzenie narzędzi szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia ułatwiających policjantom podjęcie decyzji o zatrzymaniu sprawcy przemocy. 9) Wyspecjalizowana kadra systematycznie podnosząca kwalifikacje. 10) Dostępność programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Niska świadomość społeczna dotycząca możliwości zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy. 2) Trudności w efektywnej współpracy służb wynikające z różnic w filozofii pomagania. 3) Trudności w zakresie komunikacji z osobami doświadczającymi przemocy oraz sprawcami przemocy w zakresie skutecznej współpracy na rzecz zmiany sytuacji w rodzinie. 4) Niska motywacja przedstawicieli niektórych służb do podnoszenia kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5) Przeciążenie pracą i zagrożenie wypaleniem zawodowym pracowników instytucji pomocowych. 6) Przenoszenie odpowiedzialności za podjęcie działań w sytuacji przemocy w rodzinie na inne podmioty przez niektóre instytucje zobowiązane do interwencji. 7) Niski odsetek zgłaszanych sprawców przemocy do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub/i na oddziaływania korekcyjno - edukacyjne. 8) Ograniczone możliwości wspólnej interwencji przedstawicieli niepolicyjnych służb po godzinach urzędowania instytucji. 9) Brak specjalistycznych ośrodków nakierowanych na pracę ze sprawcami przemocy. 10) Niska wiedza o ofercie pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy, świadków oraz sprawców przemocy, zarówno wśród instytucji pomocowych, jak i społeczeństwa lokalnego.
--	--

3. Inne czynniki lokalne	
1) Działalność lokalnych stowarzyszeń, wolontariat. 2) Popularyzacja wiedzy na temat zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. 3) Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, promujących zachowania bez agresji.	1) Zróżnicowane zaangażowanie instytucji w zakładanie „Niebieskiej Karty”. 2) Mała wiedza społeczeństwa na temat możliwości pomocy ofiarom przemocy. 3) Niechęć świadków przemocy do wtrącania się w sprawy rodziny. 4) Funkcjonujące schematy myślowe i normy obyczajowe sprzyjające zachowaniom przemocowym.

3.4 Potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- 1) Szkolenia interdyscyplinarne dla służb działających na rzecz rodziny w zakresie prowadzenia procedury NK oraz podejmowania działań na rzecz osób doznających przemocy, jak również osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.
- 2) Superwizja dla wszystkich osób działających bezpośrednio z osobami oświecającymi przemocy i osobami stosującymi przemoc.
- 3) Ujednolicenie standardów pomagania w obszarze przemocy.
- 4) Przekazywanie informacji przez poszczególnych członków MZI o ich możliwościach działania oraz stworzenie wspólnego katalogu form wsparcia dla ofiar przemocy.
- 5) Opracowanie broszury informacyjnej z uwzględnieniem danych teleadresowych na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie miasta Rzeszowa.
- 6) Uzupełnianie informacji we wnioskach składanych przez instytucje pomocowe do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zastosowanie leczenia odwykowego, o ewentualnej przemocy jaką może ta osoba stosować wobec innych.
- 7) Kampania informacyjna w placówkach oświatowych i ochrony zdrowia oraz innych instytucjach użyteczności publicznej, mająca na celu zwiększenie świadomości w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i obowiązków instytucji wynikających z aktualnych przepisów prawnych.
- 8) Zwiększenie puli środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 9) Promowanie nieagresywnych zachowań w mediach /prasa, radio, telewizja, internet.

IV BENEFICJENCI PROGRAMU

Cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. W celu efektywnego zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie i minimalizowania zachowań przemocowych, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza interdyscyplinarnych form pomocy specjalistów posiadających wysoki poziom kwalifikacji i umiejętności. Program kierowany jest zarówno do osób pomagających jak i do samych rodzin.

Odbiorcami działań wskazanych w programie są:

- 1) osoby dotknięte przemocą, w tym:
  - a) dzieci;
  - b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych;
  - c) osoby starsze;
  - d) osoby niepełnosprawne.
- 2) osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 3) świadkowie przemocy w rodzinie;
- 4) przedstawiciele instytucji, organizacji i służb zaangażowanych w udzielanie pomocy osobom wymienionym w punktach 1-3;
- 5) społeczność lokalna.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020 będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Urząd Miasta Rzeszowa;
- 2) Miejski Zespół Interdyscyplinarny;
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie;
- 4) SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie;
- 5) Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 6) Sąd Rejonowy w Rzeszowie;
- 7) Prokuraturę Rejonową w Rzeszowie;
- 8) Komendę Miejską Policji w Rzeszowie;
- 9) Placówki oświatowe, w tym Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 2 w Rzeszowie;
- 10) Placówki ochrony zdrowia;
- 11) Organizacje pozarządowe;

VI. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 będzie realizowany na terenie miasta Rzeszowa. Wdrażanie Programu rozpocznie się po jego uchwaleniu przez Radę Miasta Rzeszowa i będzie kontynuowane do 2020 roku. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.

VII. CELE MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Cele określone w Programie są zgodne z celami określonymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Rzeszowie.

Cele szczegółowe:

- I. Podniesienie świadomości społecznej i zintensyfikowanie działań profilaktycznych i interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- II. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- III. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- IV. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

VIII. ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W ZAKRESIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, EDUKACYJNYCH, POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ W SYTUACJI PRZEMOCY W RODZINIE

I. Podniesienie świadomości społecznej i zintensyfikowanie działań profilaktycznych i interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		
Kierunek działań:		
1. Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy w rodzinie		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Rzeszowie w tym w ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie: a) Badania dotyczące występowania przemocy w rodzinie z perspektywy dzieci w wytypowanych losowo szkołach wszystkich etapów edukacyjnych. b) Analiza zjawiska na podstawie raportów monitoringowych dotyczących działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy przez instytucje działające na terenie Miasta Rzeszowa.	MZI Wydział Edukacji SP ZOZ CLU PPP nr 2 MOPS Policja	- liczba opracowanych diagnoz;
Kierunek działań:		
2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Prowadzenie kampanii społecznych, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: a) Współpraca z mediami. b) Akcje plakatowe i ulotki. c) Informacje na stronach instytucji publicznych, wydania internetowe gazet lokalnych, media społecznościowe. d) Włączenie się instytucji działających na terenie Miasta Rzeszowa do kampanii ogólnopolskich w zakresie przeciwdziałania przemocy. e) Organizowanie w instytucjach publicznych dni otwartych mających na celu przybliżenie wiedzy na temat zjawiska przemocy.	Wszyscy realizatorzy Programu	- liczba kampanii społecznych; - liczba artykułów prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych;

<p>2) Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe. (Włączenie tematu do programów nauk przedmażeńskich):</p> <p>a) Kampanie informacyjne w parafiach na terenie Miasta Rzeszowa. b) Przeprowadzenie szkoleń z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie dla prowadzących lub/i uczestników nauk przedmażeńskich.</p>	<p>MZI</p>	<p>- liczba kampanii informacyjnych; - liczba szkoleń;</p>
<p>Kierunek Działań: 3. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych</p>		
<p>Rodzaje działań</p>	<p>Realizatorzy</p>	<p>Wskaźniki</p>
<p>1) Opracowanie i realizacja szkoleń profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Programy szkoleń dla rodziców i opiekunów prawnych. b) Programy szkoleń dla pielęgniarek i położnych środowiskowych z zakresu rozpoznawania czynników ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie i reagowania na przemoc w rodzinie. c) Programy szkoleń dla pielęgniarek środowiskowych i położnych środowiskowych z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy i realizowania procedury „Niebieskiej Karty”. d) Programy szkoleń dla pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców i pracowników poradni psychologiczno - pedagogicznej w zakresie komunikacji z rodzicami w kontekście przeciwdziałania przemocy wobec dzieci.</p>	<p>SP ZOZ CLU MOPS MKRPA PPP nr 2 MZI</p>	<p>- liczba opracowanych programów szkoleń; - liczba zrealizowanych programów szkoleń; - liczba osób uczestniczących w szkoleniach;</p>
<p>2) Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Poradnictwo specjalistyczne. b) Szkolenia dla rodziców i opiekunów.</p>	<p>Wszyscy realizatorzy Programu</p>	<p>- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - liczba zrealizowanych szkoleń; - liczba osób korzystających z poradnictwa;</p>

<p>3) Współpraca podmiotów zaangażowanych w Realizację Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie</p> <p>a) Współpraca MZI z podmiotami realizującymi działania Programu w zakresie opracowania raportów podsumowujących zrealizowane działania.</p>	<p>Wszyscy realizatorzy Programu</p>	<p>- liczba raportów;</p>
---	--------------------------------------	---------------------------

II. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Kierunek działań:
1. Rozwój infrastruktury instytucji rządowych i samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowanie zasad

Rodzaje działań:	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>1) Funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.</p>	<p>MZI</p>	<p>- liczba posiedzeń MZI; - liczba utworzonych grup roboczych; - liczba osób/rodzin objętych pomocą MZI;</p>
<p>2) Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Dostosowanie oferty instytucji do potrzeb lokalnych w zakresie przeciwdziałania przemocy. b) Wyposażenie instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w narzędzia pracy i materiały niezbędne do codziennego funkcjonowania. c) Rozwój kadrowy instytucji pomocowych.</p>	<p>Wszyscy realizatorzy Programu</p>	<p>- liczba osób korzystających z oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;</p>
<p>3) Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Udzielanie dotacji NGO w zakresie profilaktyki przemocy. b) Realizacja wspólnych inicjatyw z organizacjami pozarządowymi. c) Udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w pracach Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz w podejmowanych przez Zespół inicjatywach.</p>	<p>Urząd Miasta Wydział Zdrowia Wydział Edukacji MOPS Organizacje pozarządowe</p>	<p>- liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych przedsięwzięć; - liczba posiedzeń i inicjatyw MZI z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych;</p>

Kierunek działań: 2. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie		
Rodzaje działań:	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej: a) Prowadzenie poradnictwa w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy. b) Dystrybucja materiałów informacyjnych i edukacyjnych.	Wszyscy realizatorzy Programu	- liczba przekazanych formularzy NK B; - liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych; liczba lokalnych kampanii społecznych;
2) Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie: a) Poradnictwo prawne. b) Poradnictwo psychologiczne i rodzinne. c) Poradnictwo grupowe.	Wszyscy realizatorzy Programu	- liczba porad grupowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób korzystających z poradnictwa indywidualnego;
Kierunek działań: 3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego: a) Poradnictwo prawne. b) Poradnictwo psychologiczne, rodzinne i terapia. c) Praca socjalna w ramach działań statutowych MOPS.	Wszystkie podmioty	- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji;
2) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej: a) Prowadzenie pokoi interwencyjnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej - Ośrodku Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej.	MOPS	- liczba miejsc w OPSiIK; - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w OPSiIK;

<p>3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie całodobowych miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie:</p> <p>a) Umożliwienie skorzystania ze schronienia w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia osobom, które nie chcą lub nie mogą korzystać ze wsparcia na terenie Gminy Miasta Rzeszów.</p>	<p>Wszystkie podmioty</p>	<p>- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;</p>
<p>4) Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:</p> <p>a) Współpraca policji, służby zdrowia z pracownikami socjalnymi MOPS w zakresie zagwarantowania bezpieczeństwa dzieciom w związku z wykonywaniem czynności z zastosowaniem art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.</p> <p>b) Wzmocnienie współpracy w zakresie wykonywanych czynności pomiędzy pracownikami socjalnymi, policją, a Sądem, w szczególności poprzez przepływ informacji pomiędzy odpowiednimi służbami.</p> <p>c) Podejmowanie współpracy służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu minimalizowania konieczności stosowania art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.</p>	<p>MOPS Policja Ochrona zdrowia Sąd</p>	<p>- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny, w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie</p>
<p>5) Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Prowadzenie przesłuchań dzieci w przyjaznych pokojach i osób dorosłych w pomieszczeniach odpowiednio przygotowanych do tego celu.</p>	<p>Prokuratura Sądy</p>	<p>- liczba przyjaznych pokoi przesłuchań; -liczba dzieci przesłuchanych; w przyjaznych pokojach przesłuchań liczba osób dorosłych przesłuchanych w specjalnie wyznaczonych do tego celu pomieszczeniach;</p>
<p>6) Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Udzielanie informacji przez instytucje miejskie o telefonie zaufania prowadzonego przez Urząd Wojewódzki nr 987.</p> <p>b) Funkcjonowanie całodobowego telefonu interwencyjnego Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej MOPS nr (17) 863 53 89.</p>	<p>Wszystkie podmioty</p>	<p>- liczba osób korzystających z telefonów zaufania i interwencyjnego;</p>

<p>7) Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Prowadzenie programów terapeutycznych w tym grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie realizowanych przez instytucje na terenie Miasta Rzeszowa.</p> <p>b) Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p> <p>c) Prowadzenie psychoterapii dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p>	<p>MOPS SP ZOZ CLU Organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie uczestniczących w programach terapeutycznym, poradnictwie i terapii; - liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne; - liczba grup terapeutycznych; - liczba grup wsparcia;
<p>8) Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych:</p> <p>a) Uwzględnianie sytuacji rodzinnej związanej z doświadczaniem przemocy w rodzinie w postępowaniu administracyjnym Komisji Mieszkaniowej przy BGM w podejmowaniu decyzji dotyczącej przyznawania lokali socjalnych.</p> <p>b) Pomoc prawna i socjalna osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w zakresie dochodzenia praw alimentacyjnych, majątkowych w tym mieszkaniowych dających gwarancję zapewnienia podstawowych potrzeb mieszkaniowych.</p>	<p>Urząd Miasta BGM MOPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba mieszkań socjalnych przyznanych osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w pierwszej kolejności; - liczba osób objętych pracą socjalną, poradnictwem prawnym w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w wyniku doświadczanej przemocy w rodzinie;
<p>Kierunek działań: 4. Monitoring skuteczności działań pomocowych</p>		
<p>Rodzaje działań:</p>	<p>Realizatorzy</p>	<p>Wskaźniki</p>
<p>1) Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą:</p> <p>a) Prowadzenie monitoringu realizacji działań Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy</p> <p>b) Prowadzenie lokalnej analizy, dotyczącej czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.</p>	<p>MZI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - coroczne raporty monitoringowe z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020; - opracowane lokalne analizy czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;

III. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.**Kierunek działań:**

1. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, i udostępnianie ewidencji podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie: a) Aktualizowanie statystyki danych w ewidencji instytucji i podmiotów realizujących oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, prowadzonej przez Wydział Polityki Społecznej PUW. b) Udostępnianie w/w ewidencji zainteresowanym osobom i podmiotom.	MOPS	- ewidencja podmiotów realizujących działania dla osób stosujących przemoc w rodzinie w szczególności oddziaływania korekcyjno - edukacyjne;

Kierunek działań:

2. Podejmowanie działań interwencyjnych właściwych służb w sytuacji występowania przemocy w rodzinie

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	MOPS Policja Oświata Ochrona zdrowia MKRPA	- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę;

<p>7) Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie:</p> <p>a) Prowadzenie programów terapeutycznych w tym grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie realizowanych przez instytucje na terenie Miasta Rzeszowa.</p> <p>b) Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p> <p>c) Prowadzenie psychoterapii dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p>	<p>MOPS SP ZOZ CLU Organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie uczestniczących w programach terapeutycznym, poradnictwie i terapii; - liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne; - liczba grup terapeutycznych; - liczba grup wsparcia;
<p>8) Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych:</p> <p>a) Uwzględnianie sytuacji rodzinnej związanej z doświadczaniem przemocy w rodzinie w postępowaniu administracyjnym Komisji Mieszkaniowej przy BGM w podejmowaniu decyzji dotyczącej przyznawania lokali socjalnych.</p> <p>b) Pomoc prawna i socjalna osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w zakresie dochodzenia praw alimentacyjnych, majątkowych w tym mieszkaniowych dających gwarancję zapewnienia podstawowych potrzeb mieszkaniowych.</p>	<p>Urząd Miasta BGM MOPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba mieszkań socjalnych przyznanych osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w pierwszej kolejności; - liczba osób objętych pracą socjalną, poradnictwem prawnym w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w wyniku doświadczanej przemocy w rodzinie;
<p>Kierunek działań: 4. Monitoring skuteczności działań pomocowych</p>		
<p>Rodzaje działań:</p>	<p>Realizatorzy</p>	<p>Wskaźniki</p>
<p>1) Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą:</p> <p>a) Prowadzenie monitoringu realizacji działań Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy</p> <p>b) Prowadzenie lokalnej analizy, dotyczącej czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.</p>	<p>MZI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - coroczne raporty monitoringowe z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020; - opracowane lokalne analizy czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;

III. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.**Kierunek działań:**

1. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, i udostępnianie ewidencji podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie: a) Aktualizowanie statystyki danych w ewidencji instytucji i podmiotów realizujących oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, prowadzonej przez Wydział Polityki Społecznej PUW. b) Udostępnianie w/w ewidencji zainteresowanym osobom i podmiotom.	MOPS	- ewidencja podmiotów realizujących działania dla osób stosujących przemoc w rodzinie w szczególności oddziaływania korekcyjno - edukacyjne;

Kierunek działań:

2. Podejmowanie działań interwencyjnych właściwych służb w sytuacji występowania przemocy w rodzinie

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	MOPS Policja Oświata Ochrona zdrowia MKRPA	- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę;

<p>2) Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie: Współpraca pomiędzy organami wymiaru sprawiedliwości a instytucjami realizującymi zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy, poprzez usprawnienie przepływu informacji o osobach stosujących przemoc w rodzinie.</p>	MZI Sądy Prokuratura Inne służby	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wniosków kuratorów sądowych o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności; - liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy w rodzinie; - liczba przekazanych ww. organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby skazane za tego rodzaju przemoc;
--	---	--

Kierunek działań:
3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>1) Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych.</p>	MOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych programów korekcyjno - edukacyjnych; liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych;
<p>2) Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie: Współpraca podmiotów realizujących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne z kuratorami sądowymi, członkami grup roboczych oraz innymi podmiotami kierującymi osoby do programu w zakresie monitoringu skuteczności powyższych oddziaływań.</p>	MOPS Sąd MZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób rozpoczynających i kończących program korekcyjno-edukacyjny

<p>3) Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego:</p> <p>Gromadzenie danych statystycznych dotyczących osób, które po odbyciu programu korekcyjno-edukacyjnego ponownie powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie czy też powróciły do zakładów karnych.</p>	<p>MOPS Sąd</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie; - liczba osób osadzonych, poddanych oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popełnienie czynu podobnego;
<p>Kierunek działań:</p> <p>4. Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań</p>		
<p>Rodzaje działań</p>	<p>Realizatorzy</p>	<p>Wskaźniki</p>
<p>1) Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie</p> <p>Opracowanie w okresie realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p>	<p>MOPS SP ZOZ CLU</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych i zrealizowanych programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie; - liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno-terapeutycznych; - liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutyczne;
<p>2) Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie</p> <p>Gromadzenie danych statystycznych dotyczących osób, które po odbyciu programu psychologiczno-terapeutycznego ponownie powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie czy też ponownie trafiły do zakładu karnego.</p>	<p>MOPS SP ZOZ CLU Sąd MZI Policja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów psychologiczno-terapeutycznych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie; - liczba osób, które ponownie trafiły do ZK;

IV. Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunek działań:
1. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>1) Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, grup wsparcia:</p> <p>a) Prowadzenie szkoleń podnoszących poziom wiedzy i kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>b) Prowadzenie superwizji dla pracowników realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>c) Promowanie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>d) Poradnictwo i wsparcie psychologiczne dla osób realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>e) Wsparcie prawne dla osób realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>Wszystkie podmioty</p>	<p>- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa, szkoleń, superwizji i wsparcia psychologicznego;</p> <p>- liczba form wsparcia;</p>

IX. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 marca każdego roku do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.

X. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Środki finansowe na realizację Programu będą pochodziły w szczególności z:

- 1) Środków własnych Miasta Rzeszów, w tym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2) Dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych powiatowi.
- 3) Funduszy unijnych.
- 4) Grantów i konkursów.